

SARUSI MIHÁLY

Kokárdátlaníthatatlanul

POMERIUMI JEGYZETEK VII.

Zárván zárva pomeriumi glosszáink csokrainak sorát. A csalafinta XIX. század végi veszprémi újdondászok szerint a rómaiak által Pomeriumnak hívott Almádiban...
Ki tudja, miről nem szólván.

Még hogy honnan, ám hogy hová.

Annó deci

= *Polgárgyerek munkáshumora* =

Gyártelepi munkáshumor? Jókedvű melósok? Vagy csak – mondjuk – Károly, Balaton-mellyékről? maa pic

Somogy, Veszprém (vármegye), korábban Fejér... Satöbbi. Persze, Zala is. Mert hogy K. iparos gyerek, szüleivel – urasági kasznár atyjával – bejárta az egész Dunántúlt. (Sőt, mondhatni Túl-a-Dunát.) Hogy aztán a gyártelepi gyárban találja magát. Honnét műszak után nyaralónak beillő mái, maga építette otthonába tér meg.

Hun hallhattad épp eleget!

Hogy a Magyar Tengerhez kerültél, neki is köszönheted. A Körös-vidékről évente egyszer-kétszer ránéztünk családjára az enyéimmel (feleséggemmel, gyermekeinkkel). Megkedvelve – ismerkedve, no és megismerve – a Tó-vidéket. S az egész Tó-mellyéket. Külső-Somogyot, Mezőföldet, Balaton-fölvidéket, a Zala-torkolat táját....

Ízelítőül (jópofaságaiból).

Cselédkönyv

Nem akármilyen... Régtől fogva ismerjük! Ráadásul világszerte gyakorolt orrfúvási mód. Például gyakran látni labdarúgó-mérkőzésen focistát e módon megszabadulni orrterhétől.

Hogy aszondja befogod az egyik orrlíkadat, hogy a másikon szabadon távozhasson, ami beletér... jókora légfúvásnak köszönhetően. Majd váltasz, és a másik likat fogod be az azonos oldali kezeden lévő ujjaddal, hogy megint kifújd magad. Magadból mindazt, amire nincsen semmi szükséged.

Akkor támad némi gond, ha példának okáért kerti hússütögetésen szabadulsz meg ily módon a benned fölgyülemlett orrlíkbéli salaktól, s ne adj isten a házi kutya nyomban fölkapja. Mintha meztelen csiga volna! A gazda – úgymint házi úr – elszörnyülködjék barbár cselekedeten.

– Kivágtad a cselédkönyvet, kivágtad?

Ki, ki.

Danke! Néha játékos kedvedben németesen köszönsz meg neki valamit. Mert hogy ősei – többé-kevésbé? – svábok (vagy poroszok? netán szászok? cipszerek? bajorok? osztrákok?...), összességében tokosok) lettek volna. Az a nagynénje is, akit az orosz a háborúban... „Danke sön!”, mondod. Mire a boldog válasz: „Bite sön”, „Bitte”! Mert hogy, lám, mindenki láthatja, tudunk mi dajcsul akár párbeszédbe is fogni.

Mi hógyne.

Legutóbb, hogy fokozzam a helyzetet, „Zer gút!”-tal utalok valamire. Mire ő – az apja grófi birtok felügyelője vala – „Dobre!” vagy mi a csoda helyett „Zerge!” fölkiáltással válaszoljon. Mondom, „Apáddal zergére is vadásztatok?”. Nem nagyon, de járta vele az uraság földjét, kicsi volt még, grófék hintaján. Az öreg zergevadászatot is emlegetett.

„Zehr”... Jó, hogy nem! Amikor a zergét jobban ismeri. Ki, ha nem ő, akit az atyja – természetesen – magánál is többnek álmódott. Még hogy „Nagyon jó”...

Urasági ember fiából urasági főember... Ki nem volt azon, hogy a fia emelkedjék?!

Zerge helyett szarvas, vagy épp szürke marha húsból töltött kolbással szokott megkínálni... az asszonya segítségével. Félúri sorból az uralkodó munkásosztályba emelkedvén is azokban a bizonyos évtizedekben.

Fülöppp

Csúnya dolog. Rusnya izére utal. Arra, hogy. Valaki elszólja magát. Pukkant. Pukizik. Fülöppppppp. Hahaha. Ha túl sokat evett. Órákig nem mozgott, aztán hogy egy kicsit megmozgatja magát. Megemeli a lábát. Lehajol. Satöbbi!

Satöbbbibi.

Fülöp. PPP.

Kárrró...!

A madarat utánozva, valami másra – ne adj isten a (hímtag jelentésű) kárrra – utaló bolondos, kissé tán (valóban) durva nyelvi játék. Avagy a francia kártya (piros színű kocka) kárójára?

– A kárrró, a kárrró!... – szórakozat bennünket K., ha olyan a kedve.

Pár pohár után.

Fél liter?

Bor. Pálinkában nem kell ennyi.

Ámbár...? Tudja a rosseb.

Most épp csopaki (rizlingszilváni).

Korpás... Mondja néha, ha olyan a kedve, netán (merő véletlenségből) erre fordul a dolog:

– Elővette a korpást...

Az illető a micsodáját.

Érted, nem.

Korpa, korpa.
Hogy miért éppen korpa, sőt, korpás...

Lompos

Az előbbivel azonos.

Akár a farkasé.

Polgárcsemetéből moszkovita proletarizálással lett majdnem munkásarisztokrata
létére így beszéljen... Elképedsz. Néha.

Néha nem.

Máskor pláne.

Szinte.

Uszkve.

Paksi mogyoró

Erről aztán ne is beszéljünk.

Körülrni sem könnyű.

Leírni meg...

Fuj, fuj.

– Fiam, ne gusztustalankodj!

Ő nem, mi meg hogy tehetnénk.

Kriszti, ridiküllel

Ez sem akármilyen!

– Viszi, mint Kriszti a ridikült!

(Avagy: Vitte, mint...)

Afféle mondásként.

Hogy mit jelent?

Egy kománk így adja magyarázatát.

Az apró szukakutya gyalogszékre – ha van, sámlinak mondott gyalogszék helyett egyenest hokedlira – állva várja s fogadja a megtermett, nála jóval nagyobb testtömegű kankutyus közeledését. Megtörténik a behatolás, mire föl nemi életük javán valamitől megijed a kan – ne adj Isten ráordít a kis kutya gazdája, félti, nehogy kárt tegyen benne az a bűdös kan, ráadásul hogy lesz ebből fajtisza utód?! (sehogy) –, és vadul menekülni kezd. A hirtelen mozdulattól benne marad a kicsi szukában, s ahogy vág-tázní igyekszik, szerelmét himbálva távozik a csata színhelyéről. Lóg róla, alóla, jobbra-balra dülöngélve, mint Krisztiről a ridikülje, amikor a korzón tovahaladván teszi a szépet a bámész legényeknek.

Jó, jó, de ennyire?

Pakojj, Lidi!

Azon mód, ahogy a békési magyar teszi. Mondja. Rikkantja!

– Fingott Fábrián, vége a vásárnak...

Hogy miért épp Fábián, és hogy erre föl a béllégömbje minek, azt legföljebb Csurka Pista bátyánk tudhatta, aki az egyik színművében, a Döglött aknáknak emlegeti némileg kitérőleg – Durrant (?) Fábján... Mert Pestbuda belvárosi közönsége bánatában befogta volna az orrát. (Orra likát.)

...Fábián, múlik a vásár. Kb. annyit tesz, mint pannon városkájában a Pakolj Lidi, múlik a...

– Pakojj Lidi, múlik a vásár!

Netán: mullik.

Szülőhelye: kismezővárás, járási székhely vala. Komoly iparos- és kereskedőréteggel, országos és hetivásárral. Volt hol kirakodni, árulni, kereskedni, üzletelni – mindaddig, míg Lidi néni pakolni nem kezdett, mert hogy az ura – embere avagy gazdája – rá nem szólt. Ennyi volt, elég, mehetünk haza.

Más, Lidi, mint a Lidl áruház. Lidi a miénk vala. Ez meg...

Az.

Sanda pityöre

Akarja mondani Standa pityere!

Latin után szabadon.

Azon nyomban... Rögvest, tüstént. Habozás nélkül. Egyenesen... Hirtelen(jében) (kelletlen). Belevág... Abban a pillanatban.

– A stante pede latin kifejezés a németben, az angolban és a hollandban abban az értelemben használatos, hogy álltó helyében, rögtön, kapásból, azonnal, tétovázás nélkül. Lásd... Alighanem ennek az eltorzításáról van szó – tudod meg Wiki bácsitól. Fél lábon állva is – Viki néni szerint.

Szűz anyám. Mi lesz ebből...

Miközben gyártelepi művezetőnk, amikor rákérdezünk, mire föl emlegeti, bal kezén az ujjaival karikát formáz, jobbra ujjával pedig bele-bele mártja az így támadt lik légüresnek nem mondható ürébe. Azaz, eszerint (neki) – (eredetileg polgár) munkás cimboráinak – ezt jelenti.

Azt, jól hallod, azt.

Jól elkanyarodtunk a dologtól!

A lényegtől aligha.

Minden sandaságtól mentessen.

Hogy a pityörét szóba sē hozzuk.

Sandán nézi a gazda, ahogy kegyelmed a pityöréje felé tart. (Arra gondolva, hogy vajon hoztál-e magaddal újságpapírt.)

Ürü gyürü fütty!

A szellentés, persze. Ürügyürüfütty!!!

Nem akármekkora képes... Ám ha te is teszed a dolgod, elképed.

Úgy hajtja le a vadonatúj kocsija ablakát, mintha az ott sem lett volna. Hogy levegőt kapjon!

– Azért, komám, életemben ilyen...

Ha nem, hát nem.

Otthon lecsutakoltatja a feleségével a kocsí kárpitját, nehogy beivódjon az előbb emlegetett illat.

Ürü, gyürü.

Itt a gyűrű, hun a gyűrű!

Csön, csön.

Felénk, az Alföldön nem csak a kút u-ja hosszú, a Kutas dülönévé is: Kúras. Hogy Túl-a-Duna e fertályán a gyűrű is gyürü legyen.

Ürügyürü füttye, a nemjóját.

Hogy a metánveszélyről ne is beszéljünk.

Gatyapróba, csellel

Az előbbivel némiképp összefügg az alábbi eset, amely K. kománkkal és egykomájával évekkkel ezelőtt megsest.

Cimboránk az egyik segélyszervezettől vadonatúj vastag, de csinos, téli hosszúnadrágot kapott ajándékba. A neje nem találta rámeretezettnek, amit haverunk is észlelt, de ragaszkodott volna hozzá így is. Ám hogy potyára ne álljon a szekrényben, ne foglalja a helyet, fölajánlotta jó barátjuknak, akit nevezünk Ubulnak. Ubul kapott az alkalmon, rögvest ledobta magáról a virgácsait abban a pillanatban fedő gátyót és már húzta is föl magára a szinte új pantallót. E művelet közepette enyhén meg kellett hajolnia, s e derékszögbe kerülés következtében némi durranás kíséretében léghuzat hagyta el az adott testrészt. Szagról szó sem volt, ahogy illatról – pláne nem bűzről – sem volt szó, ám kománkat vérig sértette a dolog. Azonnal, abban a szent pillanatban lemondott az általa továbbra is erősen vágyott nadrágról.

– Most már nem kell, föl nem veszem! Mert Ubul ezt szánt szándékkal követte el... Hogy ezzel lefoglalja magának!

Mint aki beleköp a levesbe, hogy a család többi tagja ne merítsen többet belőle, hagyja meg neki.

Így lett a csinos gatyá egykománk helyett cimboránké!

Hogy „Ubul”-é, arra azért mérget nem vennénk.

A kárvallott szerint pajtásunk csellel szerezte meg a hogyishívjakot.

Valamikor, valahol, valakivel, valaminek, valahogy a miacsudát.

Zsendely a háztetőn

Baráti, családi, szaktársi, bajtársi, honfitársi, sőt, testvéri, miegyéb társaságban hangzik föl, amikor valamelyikük megfelelkezik magáról és vastagabb történetbe kezd, avagy cifrázná a cifrázandókat.

– Zsendely van a háztetőn! – szól rá az illetőre, figyelmezteti társait egyikük.

Azaz csöndesebben vigadjunk, gyermek is van köztünk, gyermek avagy ifjú hölgy, aki előtt azért így mégsem illik beszélni. Főleg gyerek jelenlétében.

Mert azért ami sok, az különösen. Gyerekfülnek nem való. Illik tisztességesen beszélni.

Hogy ilyenkor az illető rosszakodó egyén visszafogja magát. Hogy aztán megint csak rátérjen a lényegre.

Ha nem érti, mire föl hangzik el ez a zsendelyezés, hát megmagyarázzák neki:

– Gyerek is van köztünk...

Hogyne, az más.

Akár van (mutatóban) zsendely, akár (nyilván) nincs.

A tiéteken.

Volt, volt – az ántivilágban.

Annó deci

Ahogy mondani szokás:

– Annó deci, nem lityi!

Ami attól függ.

A szeszfoktól.

Mert egykománk hogy a csudába ne, maga erjeszt, főz magának bekapni valót.

Annó a... Kádár-kortól fogvást.

Apjától, ipától eltanulva a Rákosi-i korszakban is erősen gyakorolt dolgokat.

Mert a kolhoztól megmentett szőlejük, gyümölcsösük – pincéstől – hogyne maradt volna meg. Ahonnan... nagyon messze el lehetett látni.

Régestelen rég!

...a dacumáltól fogva.

Nádirigó, kanveréb

Triciklis – háromkerekűn közlekedő – vándorfagylaltos csalogatta ezzel a nagyérdeműt magához egy kis nyalakodásra:

Nádirigó, kanveréb,

Jöjjenek közelébb:

Je-ges a fá-gyi!

A vásárban, piacon meg az édességáros rikkantgatta:

Ide nézz, oda nézz,

törökméz!

Fele cukor, fele méz!...

Nádi a rigó, nádi.

Hogy milyen élet volt ott!

Van ma. Afelé!

Amikor K. cimboránk kicsit fölönt a garatra.

Hamar elveti a súlykot.

Másképp hogy bírta volt ki...

Elviselni ezeket.

Ja, azokat.

Lajzsán, még Karczag előtt

= *Misazsan: szó szerint* =

– Már Kisújtól állni fog! – mondogatta kéthetes 1985. karácsony havi qazaqisztáni utunk javán nem egyszer egykomám, Lajos (aki a jó qazaqoknál a Lajzsán, általunk ennek nyomában járván a Lajhardzsán nevet nyerte e szép téli napokon az Ala-Tau havasának alján, a Kis-Alma folyó martján fekvő Almati nevű világvárosban). (Misazsan pedig – szerinte – mi magunk valánk.)

Ferihegyről jövet, az Engels, előtte valameddig Sztalin, ma ismét Erzsébet téri (2020-ban már híre sincs, csak hamva) társaskocsi-állomáson a buszról leszállva utána néztem. Ő még bekukkantott utunk szellemi atyjához, Mándoky Kongur Istvánhoz, akit elutazásunk előtt az egyetemen megkerestünk, s akinek alma-atai lóvágásból való füstölt lókolbásszal, lósonkával, lószalonnával, lóoldalassal (da, da, lósóddal), s miegyéb, qazaq módra készített lótoros dolgokkal, közép-ázsiai lónyalánkságokkal tömött zsákokat cipelt a vállán. (Fél kezében, persze, úti bőrtöndjével, másik félben batyuujával.) Amiből pár nappal korábban egy éjfélén kóstolót venni voltunk kénytelenek, miután néprajzos akadémikus házigazdánk rákényszerítette – szintén vezető értelmiségi – asszonyát az éccakai lópaprikás-főzésre! (Húst a sokemeletes házbeli családi otthon fagyládként szolgáló erkélyéről hasított a kampóra akasztott – persze már kibelezett – fél lóból.)

Két hét... az otthontól távol! Nem akármilyen – látható volt, Lajzsánunknak. Asszonytalan... Hiába sóvárogva karakalpak, orosz, qazaq, ujjur, tatár... hölgyekre. Ácsingózva... valami másra! Jobbra. Mint ami vala. (Csak a kis orosz származék szovjet írószövegségi kísérő tolmácsnőnk és hasonlóképp rusnya barátjáné kínálkozott – volna – minékünk.)

Velem volt kénytelen az éccakákat tölteni Moszkova és Almati/Alma-Ata szállodai szobáiban.

– Már Kisújnál...

Hadd el, tudom. Elhiszem! Még hogy Kisújszállástól, amikor már Szentmiklóstól... (Törökszentmiklóstra gondolván, hogyne.) (Az még jó messze van... áruljuk el, Kardszagtól.)

Nem mondtam neki, hogy ne bántsam meg, de ahogy elnéztem az Engels (eredetileg Erzsébet, utóbb Sztalin, majd Engels, újfönt Erzsébet) téren a nagy keletkutató otthona felé húsos zsákjával folszerszámozva elinduló cimborámat, a legszívesebben kiszaladt volna a számon. Megtartottam.

– Még Ladánynál sem fog!

Haza a Nyugatiból Debrecennek, Nyíregyének (sőt, Záhonyig, ne is említsd, Csapnak) futva a vonat átlép a Tiszán, közeledve áldott szülővárosához előbb Szentmiklós, majd Kisúj, hogy Kúnkarcagon túlszaladva jöjjön az emlegetett Püspök-Ladány... Ahol, ugye, ebben a helyzetben, azért, mégis. Addigra csak-csak! Remélhetőleg!

Egy kunságifitól mi ki nem telik!

Utóbb árultam csak el neki, mi járt akkor a fejemben. Nagyot nézett, titokzatosan somolygott, látszott az arcán, rögzíti a fejében, elrejtí valamelyk agytekervénye zugába, hogy majd... elővarázsolja, ha a helyére talál kúnkarczagi dekameronjában.

Kár, hogy nem ez történt. Így csak marad...

Ő maga.

E kárral együtt is a Nagykúnság valaha volt legnagyobb írója.

Kár, kár.

Aki, valóban, családapaként is a női nem odaadó, mindenre elszánt híve volt. Szerető férj, szerető apa.

„Lepsénynél még megvolt!”

A szoknyamélyi málnabokrokon csemegézés bajnoka.

Kokárdátlaníthatatlanul

= *A mi márczius tizenötödikénk* =

Március 15...

Kétségtelen, otthon nagyon erős nemzeti érzést ültettek belénk.

„Plántáltak”? Ültettek. Nem vertek, csak. A levegővel szívtuk magunkba.

Magyar. S nem más.

A másik tisztelete – a legtermészetesebb.

Miközben másokat is – majdnem – ugyanaz a levegő éltette.

Apám egyik legjobb – izraelita vallású – barátja (a később feleségül vett leánnyal) megjárta a haláltáborot. Tót szomszédainkkal a lehető legjobb volt a viszonyunk. Más ne mondjak: az első lány, akibe szerelmes lettem, mi más, szlovák származású volt. Ha apám románok közt megszólalt románul, hasra estek előtte – mert nem az erdélyi oláh tájnyelvek egyikén válaszolt nekik, hanem a regátin, az úri – irodalminak is mondott – (dák-nem-látta) románon. Mert Arad, Kürtös, Mácsa mellett a legtöbb időt Konstancán töltötte.

Másokkal meg mi bajuk – bajunk – lett volna?

Keresztény és magyar. No meg hogy kisgazda, szegényparaszt, iparos... Erős polgárosodhatnékkal! Anyánknál, apánknál egyként.

Ez volt a természetes?

Mi más lett volna.

Sem nyilas, sem komcsi – sem globalista – túlzás.

Ahogy a legtöbb ember?

Hogy utóbb más mondjanak. Azt állítva, hogy a többség ezeknek tapsolt. Ahogy 1914-ről sem hiszem el, hogy a többség ünnepelte volna a háborút. A félrevezethetők – persze, milliók (mert hogy ilyenek is vagyunk) – hogyne, de nem a többség. Ahogy a három kisgyermek édesapjaként élni igyekvő nincstelen paraszt iratosi öregapámról sem hiszem el, hogy lelkesen vonult volna be katonának, indult volna a kürtösi

(aradi, csabai?) vasútállomásról a frontra. Ölni, magát céltáblának kitenni, asszonya öccsét – Kissarusi Misut – maga mellett elesni látni.

Nem. Nem.

Persze, hogy rászorult – rászorították –, harcolt minden erejével. Becsületből. Marék kitüntetéssel hazatérve.

Megint mások hasznára.

Március tizenötödike.

Békéscsabán, gyermekként, majd ifjúként mindig a mellünkre került. A kokárda, vagy a háromszínű szalag. Anyánk e napon másképp el nem engedett volna bennünket. Ahogy másokat mások anyja hasonlóképp. Hogy hetedikesként, '56 őszén – megbátorodva – a műanyag Kossuth-címert is mellé tedd.

Később debreceni főiskolásként sem feledkezz meg a kokárdáról. Amihez kellett némi bátorság abban a tanintézetben, amelyben levetették a faliújságról az Ady-verset. Mely hogy mert szólni: *...Mégis új és magyar. Az* hiányzott azoknak. *Góg és Magóg...* Ajaj. Szinte féltek mindentől, ami magyar. Hogy bennünk... mintha olajat öntöttek volna ezzel a tűzre: éppen hogy erősítették a tartást. Mégis. Csakazértis. Ha elkiabálni azért ne merjük. Csak bennünk. Akár kokárdátlan is.

Veszprémbe kerülve, 1972. március idusán a feleségem negyedikes diákként nem piros-fehér-zöld zászló alá állt az osztálytársaival? Egyikük levette a sok piros mellett magában árválkodó magyar trikolorot és végigvonultak a gimnazisták Kossuth-nótákat énekelve át a városon. Kis híján – szülői és tanári segítségnek köszönhetően – megúszták, nem csapták ki őket, mégiscsak érettségizhettek. Nem úgy, mint némely pesti társaik? 1972... Akkor már újra forró kezdett lenni a talaj. (Érettségije után rögvest meg is kértem a kezét...)

Nem tudtam, mi történt a babámmal, mit tesz épp e pillanatban, hogyan érez, de. Épp akkor – miközben ők a veszprémieket meglepve nemzeti zászló alatt vonultak a bakonyi megyeszékhely utcakövein – magyarózkodhattam főszerkesztőmnek. Aki megdöbbenve vette észre, hogy a Viharsarokból szalajtott ifjú gyakor nokuk e napon a szerkesztőségi értekezletre fölkokárdázva jelent meg.

– De nagy magyar tetszik lenni! – jegyezte meg (vonta kérdőre) kitágult szem-bogárral, és csodálkozva, fejét előre hajtva, a meglepetéstől szinte elalélva a főszerkesztő elvtárs.

Hogy mentsem a menthetőt, a kokárdára mutattam:

– Petőfiék is ilyen kokárdát hordtak...

Ugyanis, érte, hol vagyok, kik közé keveredtem, mire számíthatok: a piros-fehér-zöld szalagból csavarintott kokárdát külön piros szalagocskával toldottam meg. Ami talán menthetővé tette a majdnem menthetetlent? Mert rajtam kívül kokárdát más alig biggyesztett a mejjére (a Magyar Szocialista Munkáspárt nevű moszkovita ellenforradalmi szervezet Veszprém megyei bizottsága által jegyzett Napló újság pártonkívüli – „Itt mindenki pártmunkás, akár párttag, akár nem párttag!”-nak Hóhér-Papp et. által beállított – újdondászaként).

Ezt – sőt, eztet – megúsztuk, a másikat már nem. Egyedül én mondtam nemet – nyílt szavazáson emelve így föl, erre utalva, a kezem – a pártházi banditák rovatvezetőm, szakszervezeti titkárunk (a későbbi jeles író) Balogh Elemér elűzését lehetővé tevő szavazáson.

Dolgoztam volna máshol, ha lett volna még egy lap a megyében. Vagy kis hazánk más derékszékében.

Amúgy is álmatlanul telt az éccaka, mert Elemért kirúgták a szerkesztőségéből, családjával a megyéből is el kellett mennie. Ez várhat rám is, hogy Papp elvtárs és bandája elhatározását semmibe vettem a szavazatommal.

A szavazást követően a folyosón a főszerkesztő Csaba elvtárs odaszólt nekem:

– Sarusi elvtárs, ez a pártosság? Ez?...

Ez? Miből gondolta, hogy nekem pártosnak kell lennem, s nem az igazság képviselőjének?

Miután többször rám szóltak a szerkesztők, hogy jó, jó, igaz, amit írok, de ezzel kit, mit szolgálok?! Mérgemben kivettem a művelődési rovat szobájában lévő íróasztalom fölé a falra a Lenin-idézetet, amely valahogy így hangzott: AZ IGAZSÁGNAK MINDEGY, HOGY KINEK HASZNÁL. A Népszava Veszprémben kiküldött állandó tudósítója jegyezte meg:

– Ezzel biztatod magad?

Többet aligha tehettem.

Ördögöt üzni magával az ördöggel.

Erre föl... Mehetek én is világgá, feleségstül, gyermekestül? Mert ha nemet mondok, illetve udvariasan, sajnálkozva bár, de elhárítom a (gyilkos) keblükre ölelést, szedhetem a sátorfám.

Ahogy eddig nem egyszer tettem, ha úgy éreztem, hogy bántanak. Fogtam magam, és odébb álltam.

Ám családos emberként már nem csak magamért tartoztam felelősséggel. Én kibírom kenyéren, szalonnán, de a kicsikéim...

A feleségem gyesen az egyéves kisfunkkal, és készül, éledezik a következő...

Velük menjek világgá?

Inkább vállaltam, hogy látszólag megalkuszom. Mert lélekben attól még szabad maradhatok.

Nyakig ganyében.

A család, a legközvetlenebb barátok tudták csak, hogy nem lettem pecsovics?

A legkevesebb, hogy megalkudtam.

Másoknak, a keményebb fiúknak meg hogy áruló lettem?

Mindenesetre március közepén a továbbiakban is (párttagnak tekintett pártonkívüliként) kitűztem a mellemre a trikolorót. A magyar kokárdát. A szívem fölé.

Sovány vigasz? Lehet. De.

1989. március 15-én a fiunk – Csabán – az egész mellét borító kokárdával vonult iskolába. A történelemtanára úgy kiakadt, hogy a legszívesebben megakadályozta

volna, hogy továbbtanulhasson. Bántotta, félreállította, lerontotta a jegyét... Sütött belőle a gyűlölet. Hasonlót tapasztalt a nála két évvel fiatalabb húga.

Megkülönböztették, hátrányos helyzetbe hozták gyermekeimet... az immár nyíltan a többpárti demokrácia és a nemzeti függetlenség szószólójaként szereplő apjuk miatt.

Akár kokárdátlanul is.

A lényeg, hogy.

Aztán 1991-ben a csabai Megyeházán fogadják kora délután a környék újdondászait, nyilván emlékezni kegyelettel a negyvennyolcas ifjakra, a sajtószabadság kivívására, mienyb dicső dolgokra. A főispánszerű góré – a markszi-lenini utóvédcsapat elfogadhatónak tűnő egyéniségeként került e magos tisztségbe (korábbi ügynök mivoltáról akkor még senki semmit sem tudott) – nem viselt kokárdát. Mellette álló hírlapíróként nekünk viszont ott díszelgett a piros-fehér-zöldből tekert (nekünk) csudaszép ékítmény. Nem állta meg szó nélkül a csupasz mellét mégis csak röstellő főnök koma:

– Délelőtt az ünnepségen nekem is volt...

– Van annak, aki nem itta el az árát.

Láthatóan nem tetszett neki.

Nem. Nem. Honnan tudtam volna, hogy az illető (például egyetemistaként) a nem istentagadók, nem hazaárulók, nem önkénypártiak leleplezését szervező terrorfiúk és terrorlányok testületét szolgálta suttyomban. Hogy azért – már megint véletlen – ráhibázzam.

Van, annak, aki nem itta el.

Ki így, ki sehogy.

1993 – Az Antall-temetésről hazafelé tartva a vonaton, amikor kimentem a mosdóba, a kabátom ujján díszlő jókora nemzetiszínű szalagnak nyoma veszett. Valaki nyilván lelopta. Nem akartam botrányt, vitát, veszekedést, ezért szó nélkül hagytam.

A kupében ült egy csabai nő (is), enyhén elfintorította magát, amikor visszatértem. Ismertem, látásból. A csabai zsíbpiacon brindzát árult a kissé rusnya nőci, az SZDSZ-gyűléseken kigúvadt szemekkel, vágyakozva csodálta a szónokokat.

Nagyon a bögyében lehettem a nemzeti három színnel.

2025-ben nyilván ukrán lobogóba tekeri magát. De hogy kimenjen az orosz frontra gyalogsági ásóval lövészetknőt ásni, a kisoroszkotól kapott flintával lődözzön a muszka mesterlövészekre... Nem megy, mert gyanítja, hogy nem lenne ideje válaszolni? A kaparást pedig rögvest mártírsírrá nyilváníthatná Z. papa náci csürhéje.

Lassan sárga-kékbe (kék-sárgába) öltöznek – akár mint egykor a Bécs-pártiak fekete-sárgába – kisorosznak álló honfiaink. Akik a kárpátaljai magyarokat elnyomó ukránok s nem a kisoroszkok által nyomorgatott erdőskárpátokbeli magyarok mellett állnak. Éreznek velük (nem velünk) egyet.

Lelkünk rajta.

2025. Ma ugyanúgy, mint 50 éve: alig pár gyermek kokárdázza föl magát – igazítja el édesanyja, édesapja, öreganyja, tatája. Tűz...

Hova is?

És mit.

Na, mégis.

– Së jobb, së bal – magyar!

(De:) Stricimentesen.

Ezeket látva a legszívesebben nap mint nap a mi három színünkbe öltöznél.

Hogy tudják magukat mihez tartani.

Kokárdátlaníthatatlanul.

